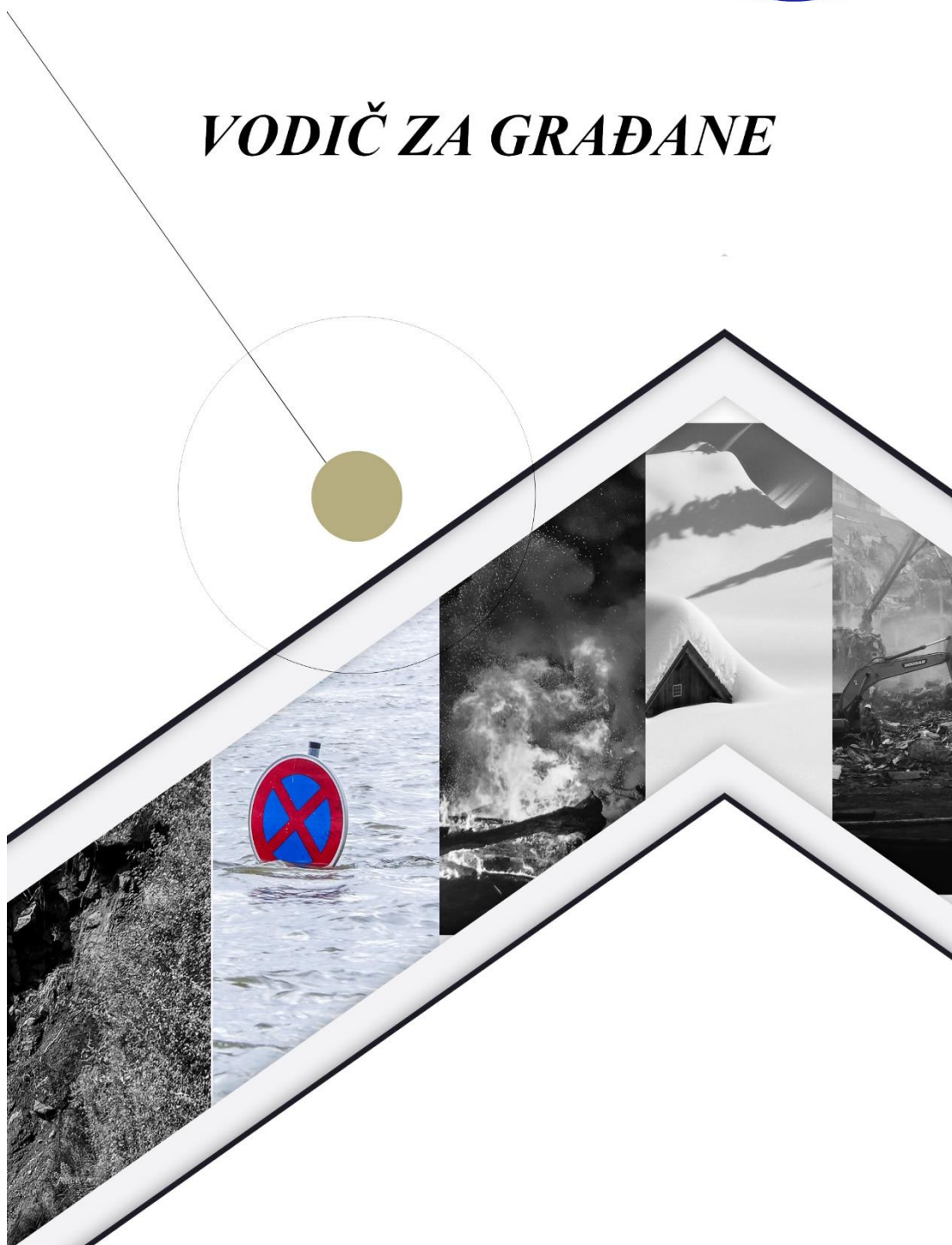

KANTONALNA UPRAVA
ZA CIVILNU ZAŠTITU SBK/ KSB

VODIČ ZA GRAĐANE

ŠTA RADITI PRIJE/ TIJEKOM/ NAKON POPLAVA – VODIČ ZA GRAĐANE

PRIJE NASTANKA POPLAVE • BUDITE NA OPREZU.

- Pratite obavijesti lokalnih organa vlasti, organa zaduženih za zaštitu od poplava, vijesti u medijima, itd.
- Upoznajte se sa zvučnim signalima za uzbunjivanje koji se koriste u slučaju opasnosti od poplava,
- Ako je za vaše područje izdano upozorenje o poplavi – odmah se sklonite na sigurnu lokaciju (bujična poplava se brzo razvija, nemojte čekati da vidite porast nivoa vodostaja).
- Prikupite sve što je potrebno da se snađete u prvo vrijeme kada nastane katastrofa – vodu za piće, hranu koju nije potrebno držati u hladnjaku niti kuhati, novac u gotovini, lijekove i paket prve pomoći, odjeću, toaletni pribor, radio aparat na baterije, baterijsku lampu, rezervne baterije, važne dokumente: osobnu iskaznicu/putovnicu, dokumente o osiguranju, zdravstvenu knjižicu, brojeve bankovnih računa, itd.
- Odredite alternative rute putovanja koje nisu podložne plavljenju.
- Planirajte što ćete uraditi s kućnim ljubimcima.
- Vodite računa da u vašem vozilu ima dovoljno goriva.
- S obitelji razgovarajte o planu postupanja u slučaju poplave.
- Odredite gdje ćete se sastati u slučaju razdvajanja obitelji.
- Zaštitite svoju imovinu, između ostalog, i osiguranjem imovine, ako je to moguće.
- Prenesite dragocjenosti i namještaj na viši kat/katove kuće.
- Prenesite opasan materijal (boje, ulje, pesticide i sredstva za čišćenje) na viši kat/katove kuće.
- Isključite iz utičnice sve električne aparate.
- Unesite u kuću sve pokretne predmete ili ih pričvrstite.
- Ako je moguće, napravite prepreke od vreća s pijeskom kako biste spriječili vodu da uđe u unutrašnjost kuće.
- Budite spremni za evakuaciju.
- Ako vam je rečeno da se evakuirate, brzo napustite kuću.

TIJEKOM TRAJANJA POPLAVE

- Budite na oprezu.
- Pratite sve vijesti.
- Nemojte voziti, osim ako ne morate.
- Slijedite preporučene rute i izbjegavajte područja pogođena katastrofom
- Vodite računa o putevima koje je odnijela voda, odronima i oborenim stablima i dalekovodima.
- Budite posebno obazrivi po noći kada je teže prepoznati opasnost od poplave.
- Ako se vozilo zaustavi, odmah ga napustite.
- Ako se podigne nivo vode oko vašeg automobila, odmah napustite vozilo. Popnite se što prije na uzvišenje.

- Nemojte nikada voziti poplavljenim putnim pravcima.
- Brzo se popnite na uzvišenje/što dalje od rijeke.
- Izbjegavajte već poplavljena područja i nemojte pokušavati preći preko vodotoka.
- Držite se podalje od dalekovoda i električnih žica.
- Odmah se evakuirajte, ako mislite da ste u opasnosti ili ako vam je evakuacija savjetovana.
- Brzo djelujte. Spašavajte sebe, a ne svoje stvari.
- Premjestite se na sigurnije područje prije nego što pristup bude presječen vodom čiji nivo raste.
- Obitelj treba putovati u jednom vozilu kako bi izbjegla razdvajanje i kako bi se smanjila zagušenost putnih pravaca.
- Ne dodirujte električne aparate ako ste mokri ili ako stojite u vodi.
- Osigurajte svoju kuću/stan: zaključajte sva vrata i zatvorite sve prozore.
- Nikad nemojte pokušavati hodati ili plivati kroz vodu koja teče.
- Prije nego što odete, isključite dovod struje, vode i plina.
- Ako neko padne ili se zaglavi u vodi: — nemojte plivati za žrtvom — pokušajte pratiti tu osobu — pozovite 121, 122 ili 123 za pomoć.

NAKON POPLAVE

- Nemojte se vraćati u poplavljeno područje sve dok nadležni organi ne objave da je povratak siguran (pratite vijesti).
- Vodite računa o putevima koje je odnijela voda, odronima i oborenim stablima i dalekovodima.
- Držite se podalje od oborenih dalekovoda.
- Ako je objekt bio poplavljen, provjerite koliko je siguran prije nego što u njega uđete.
- Provjerite sva oštećenja na konstrukciji. Pregledajte temelje radi pukotina ili druge štete.
- Ako sumnjate, ne ulazite u objekt prije nego što ga nadležni organ pregleda radi utvrđivanja sigurnosti objekta.
- Vodite računa o požarnim opasnostima (naprimjer, plinske cijevi, poplavljeno strujno kolo, itd.).
- Ispumpajte vodu iz podruma (ako je to primjenjivo).
- Ako sumnjate, ostavite struju isključenu sve dok električar ne pregleda sistem. Potrebno je provjeriti sve električne aparate prije nego što se ponovo počnu koristiti.
- Nosite odgovarajuću obuću (posjekotina na stopalu je najčešća povreda nakon katastrofe).
- Vodite računa o životinjama koje su možda nanijele poplavne vode.
- Slikajte oštećenja i na objektu i na stvarima u unutrašnjosti objekta radi prijave štete i naplate osiguranja.
- Tražite potrebnu medicinsku pomoć. Nemojte zanemarivati manje povrede ili bolesti.
- Potrebno je da odjeća, sklonište i prva pomoć budu na raspolaganju.
- Voda u bunarima treba biti testirana da bi se utvrdio stepen čistoće vode prije korištenja vode za piće.
- Bacite lijekove, hranu i vodu koja je bila u kontaktu s poplavnom vodom.
- Djeca se ne smiju igrati u poplavljenim područjima.
- Prozore i vrata držite otvorenim radi prozračivanja.
- Prilikom popravke, zaštitite svoju imovinu od štete u budućim poplavama:
 - koristite vodootporan materijal,
 - podignite električne aparate (perilice, sušilice, grijač vode...) iznad nivoa očekivanog plavljenja (ako je to moguće),
 - u kanalizacijski sistem instalirajte nepovratni ventil.

ŠTA RADITI PRIJE/ U TOKU/ NAKON POŽARA – VODIČ ZA GRAĐANE

PRIJE POŽARA (MJERE PREDOSTROŽNOSTI)

- Razmotrite mogućnost osiguranja vaše kuće/stana i osobnih stvari od požara
- Vodite računa o tome da članovi vašeg domaćinstva/ kolege znaju koje brojeve telefona trebaju nazvati u slučaju požara: 123, 122 i 121
- Vodite računa o tome da je broj ulice na vašoj kući/ zgradi u kojoj radite jasno vidljiv s ulice
- Skupa s članovima vašeg domaćinstva/kolegama upoznati se s planom evakuacije u slučaju požara,
- Saznajte gdje se nalaze aparati i hidranti za gašenje požara i kako se ispravno koriste.
- Saznajte gdje se nalaze izlazi za evakuaciju u slučaju opasnosti, vodite računa da su prolazi koji se koriste u slučaju opasnosti obilježeni i da na njima nema prepreka
- Ne ostavljajte uključene aparate kao što su štednjak, grijalice, kamin i drugo dok ste odsutni
- Ne ostavljajte bez nadzora zapaljene svijeće i neugašene opuške
- Vodite računa da su šibice i upaljači izvan dohvata djece i objasnite im rizike
- Instalirajte detektore požara u objektima stanovanja i redovno ih kontrolišite
- Očistite dimnjak prije početka sezone grijanja
- Vodite računa o ispravnosti električnih i plinskih instalacija
- Uvijek znajte gdje se vaši najvažniji osobni dokumenti i dragocjenosti nalaze.

ŠTA RADITI TIJEKOM POŽARA

- Ne paničite
- Ako se radi o velikom požaru, odmah napustite objekt i vodite računa o tome da isto urade svi članovi vašeg domaćinstva/sve kolege. Pokrijte lice i kosu, brzo se udaljite i vodite računa o predmetima koji mogu pasti s visine. Ne vraćajte se u objekt (zgradu/kuću, druge objekte)
- Pozovite vatrogasce 123, policiju 122 ili civilnu zaštitu 121 kako biste dojavili požar
- Ako je početni požar (malog obima i inteziteta), pokušajte požar ugasiti aparatom za gašenje požara ili nekim drugim sredstvima. Ako to nije moguće, evakuirajte sve osobe iz zgrade/kuće ili drugog objekta
- Pokušajte zatvoriti sve prozore i vrata i isključite struju i plin
- Ako ima puno dima, pužite po podu, zadržite dah, dišite plitko i ako je moguće, zavežite ili držite mokru tkaninu/ peškir preko nosa i usta
- Ako je požar zahvatio vašu odjeću, bacite se na pod i kotrljajte se
- U slučaju požara nikad ne koristite lift

Ako niste sigurni da ste preduzeli mjere predostrožnosti, obratite se vatrogasnom društvu i zamolite da pregleda prostor i utvrdi da nema više opasnosti od požara. Posebno vodite računa o ranjivim osobama (osobe s invaliditetom i bolesne osobe, djeca, žene, osobe starije životne dobi, itd).

ŠTO URADITI POSLIJE POŽARA

- Nemojte ulaziti u zgradu/kuću ili drugi objekt prije nego što vatrogasci potvrde da je objekt bezbjedan
- Ako ste sami gasili požar, provjerite da li je požar u potpunosti ugašen
- Kada ste u potpunosti sigurni da nema više opasnosti od požara, otvorite vrata i prozore – nemojte se zadržavati u objektu sve dok se prostorije potpuno ne provjetre
- Prilikom ulaska u objekt vodite računa o predmetima koji mogu pasti.

ŠTA RADITI PRIJE/ TIJEKOM / NAKON POTRESA – VODIČ ZA GRAĐANE

KAKO PREPOZNATI POTRES

MALI I UMJERENI POTRESI

- Mogu trajati svega nekoliko sekundi i ne predstavljaju nikakav rizik od vanredne situacije.
- Lusteri se mogu pomjerati i kućni predmeti mogu zveckati.
- U čaši/ posuđu/bazenu se može pomjerati voda.
- Pod nogama možete osjetiti lagano podrhtavanje.
- Nakon podrhtavanja možete čuti snažan udarac.

SNAŽNI POTRESI

- Mogu trajati do nekoliko minuta i prouzrokovati veliku katastrofu (posebno ako je jačina potresa velika, ako je epicentar u blizini gusto naseljenog mjesta i ako je epicentar blizu zemljine površine).
- Zemlja ili pod se vjerovatno pomiču, čak u znatnoj mjeri.
- Pomiče se voda u čašama/posuđu/bazenima.
- Vjerovatno ćete imati osjećaj da se tresete, a nakon toga da se kotrljate, kao da ste u moru.
- Možete vidjeti zgrade kako se njišu ili čuti tresak.
- Možete imati vrtoglavicu i možda se nećete moći kretati dok traje potres.
- Ako živite u zgradi s više katova ili u neboderu, možete u većoj mjeri osjetiti ljuljanje, a manje podrhtavanje nego što ljudi osjete u manjim, nižim zgradama. Niži katovi će se tresti brže, kao i stanovi. Na višim katovima će kretanje biti sporije, ali će se zgrada micati s jedne strane na drugu.
- Namještaj i nepričvršćeni predmeti mogu pasti ili se klizati po podu i preletjeti kroz prostoriju.
- Nepričvršćeni lusteri i lampe i stropni paneli mogu pasti
- Prozori mogu biti polomljeni
- Protupožarni alarmi i sistemi prskalica se mogu aktivirati
- Može doći do prekida snabdijevanja električnom energijom.

PRIJE POTRESA (MJERE PREDOSTROŽNOSTI)

- Ne preporučuje se kupovina kuće/zemljišta za gradnju kuće na području sklonom potresu.
- Saznajte da li je u određenom području potres prouzrokovao veće štete (stariji stanovnici bi mogli znati).
- Jasno označite «upaljeno-ugašeno» na slavinama, električnim aparatima i ventilima na plinskoj instalaciji.
- Naučite sve članove obitelji gdje se i kako pušta voda, pali struja i plin.
- Pripremite paket potrepština za vanredne situacije koje će vama i vašoj obitelji biti dovoljne za period od 72 sata.
- Prođite kroz kuću/stan i zamislite šta bi se moglo desiti u slučaju potresa i uklonite/osigurajte nepričvršćene i eventualno opasne predmete.
- Pričvrstite namještaj i glavne aparate (naprimjer, hladnjake) za zid.
- Pričvrstite skupu i tešku elektroniku.
- Držite teške predmete na nižim policama.
- Osigurajte skupe ili lomljive ukrase čiji bi lom predstavljao znatan gubitak.
- Pričvrstite ogledala, slike i druge predmete koji vise kako ne bi pali sa držača.
- Krevete postavite dalje od prozora, ako je to moguće.
- Nemojte postavljati teške slike i druge predmete iznad kreveta.
- Navučene zavjese, zastori i rolete će pomoći da polomljena prozorska stakla ne padaju u unutrašnjost prostorija.
- Pod TV aparate, kompjutere i druge manje uređaje postavite uloške protiv klizanja ili ih pričvrstite na stabilnu podlogu.
- Kemikalije koje se koriste u domaćinstvu držite na mjestu na kojem se neće lako prosuti.
- Osigurajte predmete u garaži kako biste smanjili izlivanje opasnih materija na vozila i oštećenje vozila.
- Za škole u područjima sklonim potresu: učenici trebaju držati torbe izvan učionice kako im torbe ne bi predstavljale prepreku prilikom prolaza kroz izlaz za vanredne situacije.

TIJEKOM POTRESA

(AKO SE NALAZITE U ZATVORENOM PROSTORU)

- Lezite ispod teškog komada namještaja kao što su stol, radni stol, krevet ili bilo koji drugi čvrsti komad namještaja.
- Pokrijte glavu i tijelo kako biste se zaštitili od predmeta koji padaju.
- Držite se za predmet dok podrhtavanje ne prestane.
- Ako ne možete leći ispod čvrstog komada namještaja, ravno se ispružite na pod ili se skupite uz unutrašnji zid i zaštitite glavu i vrat rukama.
- Odmaknite se od prozora i polica s teškim predmetima.
- Ako ste u školi, lezite pod stol i tu ostanite. Lice vam treba biti okrenuto od prozora.
- Napustite zgradu čim prestane podrhtavanje (naknadni potresi su mogući ubrzo nakon prvog).
- Pomozite drugima da se evakuiraju (ako im je potrebna pomoć).

(AKO SE NALAZITE NA OTVORENOM)

- Ostanite na otvorenom (mogući su naknadni potresi).
- Otiđite na otvoren prostor koji je udaljen od zgrada, izbjegavajte vanjske zidove.

(AKO SE NALAZITE U VOZILU)

- Zaustavite se na sigurnom i ostanite u vozilu.
- Oslobodite cestu za vozila za spašavanje i interventna vozila.
- Izbjegavajte mostove, nadvožnjake, podvožnjake, zgrade, zidove i sve drugo što bi se moglo srušiti.
- Pratite radio u vozilu radi instrukcija.
- Ne pokušavajte izaći iz vozila ako se preko vozila nalaze srušeni električni vodovi. Čekajte na akciju spašavanja.

Potrebno je pripremiti: Najmanje dva litra vode po osobi dnevno, hrana koju ne treba držati u frižideru niti kuhati (konzervirana hrana, energetske pločice, suha hrana, itd.), otvarač za konzerve, baterijska lampa (+rezervne baterije), paket prve pomoći, lijekovi, rezervni ključevi od automobila i kuće. Vodite računa da je paket lak za nošenje, naprimjer, u ruksaku, i držite ga na dohvat ruke, na pristupačnom mjestu. Vodite računa o tome da svi u kući znaju gdje se paket sa osnovnim potrepštinama u vanrednoj situaciji nalazi.

Nastojte izbjegavati sljedeće u tijekom trajanja potresa:

- Prozore, police s knjigama i visok namještaj.
- Liftove. Ako se u toku zemljotresa nalazite u liftu, izađite iz lifta što je prije moguće.
- Srušene dalekovode

NAKON POTRESA

- Ostanite mirni.
- Nemojte predugo koristiti mobilni telefon (mreža može pasti, što bi ometalo koordinaciju spasitelja).
- Budite spremni za naknadne potrese i sekundarne opasnosti.
- Ostanite na otvorenom sve dok vam drugačije instrukcije ne izda štab civilne zaštite u vašoj jedinici lokalne samouprave
- Provjerite da li ima povrijeđenih i zatrpanih osoba u vašem susjedstvu.
- Pružite pomoć najranjivijim osobama (osobama s invaliditetom, osobama starije životne dobi, dojenčadi, itd.).
- Usmjerite pripadnike spasilačkih timova na mjesta na kojima su ljudi možda zatrpani.
- Pazite na pukotine na kolovozu, na komade stijena na cesti, oborene dalekovode, itd.
- Držite se na udaljenosti od srušenih dalekovoda.
- Ako je vašu kuću pogodio potres, provjerite koliko je sigurna prije nego što u nju uđete (stabilnost konstrukcije, pukotine, itd.).
- Ako sumnjate, nemojte ulaziti u objekt sve dok ga ne pregleda nadležni organ.
- Ako se morate evakuirati, ponesite sa sobom vaš paket potrepština za vanredne situacije i druge osnovne potrepštine. Na vidnom mjestu ostavite poruku u kojoj piše gdje vas mogu naći. Svoje kućne ljubimce odvedite u sklonište koje prihvata kućne ljubimce (ukoliko postoji).
- Obratite pažnju na požarne opasnosti (naprimjer, oštećeni plinovodi, poplavljena strujna kola, itd.).
- Ako sumnjate, nemojte uključivati struju sve dok električar ne pregleda sustav.
- Nemojte koristiti kamin ako je dimnjak mogao biti oštećen jer može izbiti požar ili plinovi mogu biti ispušteni – neka sve to pregleda stručno lice.
- Ako nakon potresa još uvijek ima vode u slavinama, napunite kadu ili kanister vodom u slučaju da dođe do obustave vodosnabdijevanja.
- Ne puštajte vodu u toaletu ako sumnjate da su pukle kanalizacione cijevi.

- Slikajte oštećenja na kući i na pokretnoj imovini za potrebe podnošenja zahtjeva za odštetu od osiguranja.
- Pokušajte ostati izvan kuće, barem prvu noć (spavajte negdje drugdje ili na otvorenom).
- Nosite nepropusnu, čvrstu obuću, zaštitnu odjeću i rukavice prilikom čišćenja kako biste spriječili povređivanje odzaostalih ruševina, posebno od polomljenog stakla.
- Prije izvođenja radova na opravci, razgovarajte sa stručnim licem o načinima na koje možete spriječiti ili ublažiti učinak potresa.
- Prilikom rada na sanaciji štete, preduzmite adekvatne mjere zaštite vaše imovine od mogućeg potresa ubuduće.

ŠTA RADITI PRIJE/ U TOKU/ NAKON IZBIJANJA KLIZIŠTA – VODIČ ZA GRAĐANE

PRIJE POJAVE KLIZIŠTA (MJERE PREDOSTROŽNOSTI)

- Ne preporučuje se kupovina zemljišta za gradnju kuće na padinama ili ispod padina koje su sklone klizanju, tj. u zonama u kojima je visok stepen rizika od klizišta.
- Saznajte da li su se na tom zemljištu klizišta ranije pokretala (stariji stanovnici bi mogli znati).
- Pregledajte zemljište i okolinu kako biste vidjeli da li ima tragova klizanja tla ili odrona niz padinu.
- Vodite računa o tome da prirodni vodotoci iznad vaše kuće nisu blokirani.
- Nemojte blokirati niti jedan prirodni vodotok prilikom gradnje kuće i priključka na elektroenergetsku, plinsku, vodovodnu mrežu, prilikom uvođenja telefonskog priključka, itd.
- Ako gradite kuću na strmoj padini/ispod strme padine:
 - prilagodite projekat i tehničke karakteristike objekta,
 - nemojte uklanjati drveće i drugu vegetaciju sa padine,
 - instalirajte fleksibilne cijevne spojnice.
- Ako živite na padini sklonoj klizanju:
 - provjeravajte vremensku prognozu kako biste doznali kada se očekuju obilne kiše,
 - izradite porodični plan pripravnosti za pojavu klizišta (šta uraditi ako klizište odsiječe prilazni put, gdje otići u slučaju evakuacije, itd.),
 - uvijek imajte zalihe osnovnih potrepština (hrana, voda za piće, baterijska lampa, lijekovi, paket prve pomoći, itd.),
 - u slučaju potresa, odmah napustite zonu opasnosti od klizišta i sklonite se na sigurnu lokaciju.
- Nastojte prepoznati znakove upozorenja na odrone i klizanja tla:
 - pojavljuju se manja klizišta, odron kamenja i manjih komada stijena, itd.
 - drveće se progresivno povija,
 - javljaju se novi izvori vode,

- nivo vodostaja lokvi, manjih i većih potoka i rijeka raste velikom brzinom,
 - zvuk sporog kretanja materijala,
 - neobični zvukovi (pucanje stabala, itd.),
 - pucanje podzemnih cijevi (vodovodnih, kanalizacionih, plinskih ...),
 - savijanje ili pomicanje potpornih zidova, ograda ...
 - javljaju se nove pukotine i postojeće pukotine na kolovozu, trotoaru itd. se šire,
 - na fasadi objekta se javljaju nove pukotine,
 - vidljive rupe između vrata i dovratnika-štoka i prozorskog otvora i okvira,
 - pratite neobično ponašanje domaćih životinja: one su osjetljive na prirodne opasnosti.
- **Ukoliko primijetite neke od ovih znakova, pozovite operativni centar civilne zaštite (121), policiju (122) ili vatrogasce (123).**
 - Upozorite susjede koji možda nisu svjesni potencijalne prijetnje.
 - Ako odlučite da se evakuirate, odmah to uradite (slom terena/klizanje može biti skoro trenutno).

ZA VRIJEME TRAJANJA KLIZIŠTA

- Ako se evakuirate, nastojte izbjeći moguću putanju klizišta na način da koristite najkraći put do sigurnog mjesta.
- Pomozite susjedima da se evakuiraju (ako im je potrebna pomoć).
- Ako primijetite odron kamenja i manjih komada stijena, nastojte se sakriti iza drveća, stijena i drugih objekta i rukama zaštititi glavu.
- Udaljite se od potencijalnog reaktiviranog klizišta,
- Prilikom vožnje vodite računa o pukotinama na kolovozu, vodotocima, kamenju, drveću i električnim vodovima na kolovozu, itd.

NAKON POJAVE KLIZIŠTA

- Nemojte se vraćati u područje klizišta sve dok nadležni organi ne kažu da je povratak siguran.
- Provjerite da li ima povrijeđenih ili zatrpanih osoba u blizini klizišta, ali nemojte ulaziti u zonu klizišta.
- Usmjerite spasitelje na mjesta na kojima su ljudi možda zatrpani.
- Pružite pomoć najranjivijim ljudima (osobama s invaliditetom, osobama starije životne dobi, novorođenčadi, itd.).
- Vodite računa o pukotinama, kamenju na kolovozu, oborenim električnim vodovima, itd.
- Ne približavajte se oborenim električnim vodovima.
- Obavijestite susjede o klizištu (možda su negdje otišli i ne znaju za događaj).
- Ako je neki objekt ugrožen klizištem provjerite koliko je siguran prije nego što u njega uđete (konstrukcijska stabilnost, pukotine, itd.).
- U slučaju sumnje, ne ulazite u objekt prije nego što nadležni organi odobre.
- Obratite pažnju na opasnosti od požara (naprimjer, oštećeni plinovodi, poplavljeni strujni krugovi, itd.).
- U slučaju sumnje, nemojte uključivati struju prije nego što električar provjeri sistem.
- Slikajte oštećenja na objektu i u unutrašnjosti objekta za potrebe podnošenja zahtjeva za odštetu od osiguranja.
- Prije preduzimanja popravki na objektu ili okolnom terenu razgovarajte sa stručnjakom o vjerovatnoći pojave novih klizišta, načinima sprečavanja ili ublažavanja rizika od klizišta, itd.
- Posadite drveće ukoliko se procijeni da je potrebno vršiti sadnju

ŠTA RADITI PRIJE/ U TOKU/ NAKON POKRETANJA LAVINE ILI OBIMNIH SNJEŽNIH PADALINA – VODIČ ZA GRAĐANE

KAKO PREPOZNATI RIZIK OD POKRETANJA LAVINE/POTENCIJALNE OPASNOSTI PROUZROKOVANE OBIMNIM SNJEŽNIM PADAVINAMA

Potencijalne opasnosti koje obimne snježne padavine mogu prouzrokovati:

- oštećenje kuća i automobila (težina snijega)
- blokiranje cesta
- odsijecanje naselja
- rušenje električnih vodova
- lavine.
Pet glavnih faktora koji uzrokuju lavine:
- strma padina,
- (težak, svjež) snježni pokrivač,
- slab sloj snježnog pokrivača,
- vremenski uvjeti (kiša, vjetar, porast temperature)
- okidač (zemljotres, skijaši, itd.)

Kako prepoznati rizik od lavine:

- pucanje ili škripanje snijega ispod čizama/skija
- nedavne obimne snježne padavine (posebno u posljednja 24 sata)
- obilne kiše
- jak vjetar
- porast temperature

PRIJE OBIMNIH SNJEŽNIH PADAVINA/LAVINE (MJERE PREDOSTROŽNOSTI)

- Ne preporučuje se kupovina kuće/zemljišta za izgradnju kuće na ili ispod padine sklone pojavi lavina.
- Raspitajte se o pojavi lavina u prošlosti (stariji stanovnici bi mogli znati).
- Ako se vaša kuća nalazi na padini sklonoj pojavi lavina, postavite barijere za zaštitu od lavina, posadite drveće iznad kuće, itd.
- Ako gradite kuću u planinskom području u kojem su česte obimne snježne padavine, pokušajte izbjeći gradnju ravnog krova ili barem neka krov ima dovoljnu nosivost (izračunajte težinu vlažnog, a ne suhog snijega).
- Ako imate kosi krov, instalirajte kuke za snijeg ili snježne barijere kako biste spriječili nagli pad snijega

- Ako živite u planinskom području, u toku zime trebate imati spreman paket osnovnih potrepština koji će vam omogućiti preživljavanje u toku jednog tjedna u slučaju da vaše naselje bude odsječeno uslijed obimnih snježnih padavina/pojave lavine. Paket potrepština treba sadržavati vodu za piće, hranu koja se ne treba čuvati u hladnjaku niti kuhati (konzerviranu hranu, energetske pločice, suhu hranu, itd.), otvarač za konzerve, baterijsku lampu (+rezervne baterije), paket prve pomoći i lijekove.
- Ne preporučuje se odlazak na padine koje su sklone pojavi lavina ako uvjeti nisu povoljni (vidi gornji tekst za informacije o načinu prepoznavanja rizika od lavina).
- Prije šetnje/slobodnog skijanja u toku zime, provjerite informacije o nivou rizika od pojave lavina.
- Ako niste sigurni, pregledajte konzistentnost slojeva snježnog pokrivača.
- Pazite se sjevernih padina koje nisu naročito izložene sunčevim zracima zbog čega slojevi snijega ostaju razdvojeni.
- Pazite se padina čiji je nagib preko 25 stepeni.
- Nemojte hodati/slobodno skijati na planinama odmah nakon obilnih snježnih padavina.
- Vodite računa o snijegu kojeg je vjetar nanio na više dijelove padina.
- Nemojte sami po planini hodati/slobodno skijati (idealne su grupe od 3 do 5 osoba).

TIJEKOM LAVINE

- Pokušajte trčati/skijati kako biste se udaljili od padine koja je zahvaćena lavinom ili barem se pokušajte držati njenih ivica.
- Aktivirajte zračni jastuk u ruksaku (ako ga imate)
- Nastojte se održati na površini.

NAKON OBILNIH SNJEŽNIH PADAVINA/ LAVINE

- Očistite snijeg s krova kuće, posebno ako je krov ravan.
- Provjerite svoje susjede – možda im je potrebna pomoć.
- Usmjerite spasioce na mjesta na kojima bi ljudi mogli biti zatrpani obilnim snijegom/lavinom.
- Držite se podalje od oborenih električnih vodova.
- Ako je vaša kuća pogođena velikim snijegom/lavinom, provjerite koliko je sigurna prije nego što u nju uđete (stabilnost konstrukcije, pukotine, itd.).
- Ako imate sumnju, nemojte ulaziti u kuću sve dok je ne pregledaju nadležna tijela.
- Nemojte koristiti kamin ako postoji mogućnost da je dimnjak oštećen s obzirom da može izbiti požar ili plinovi mogu biti vraćeni u prostoriju – neka stručno lice pregleda dimnjak.
- Slikajte oštećenja i kuće i pokretne imovine za potrebe podnošenja zahtjeva za odštetu od osiguranja.
- Prije radova na opravci razgovarajte sa stručnim licem o načinima na koje možete spriječiti ili ublažiti učinak obilnih snježnih padavina/lavine.
- Prilikom izvođenja radova na opravci, preduzmite adekvatne mjere zaštite svoje imovine od obilnih snježnih padavina/lavina ubuduće.

LAVINA

- Ostanite mirni.
- Pozovite gorsku službu spašavanja ako sumnjate da su ljudi zatrpani lavinom

ŠTA RADITI PRIJE/ U TOKU/ NAKON IZBIJANJA INDUSTRIJSKE NESREĆE – VODIČ ZA GRAĐANE

PRIJE INDUSTRIJSKE NESREĆE (MJERE PREDOSTROŽNOSTI)

- Upoznajte se s vrstom industrijskog pogona ili postrojenja u blizini vašeg doma i s potencijalnim opasnostima koje mogu nastati uslijed industrijske nesreće.
- Razmislite o osiguranju kuće/stana i osobne imovine od industrijske nesreće.
- Saznajte šta trebate uraditi u slučaju industrijske nesreće (zatvoriti vrata i prozore, napustiti kuću, ne piti vodu, koristiti zaštitnu masku za disanje, odrediti smjer u kojem će se vršiti evakuacija i kuda ići itd.).
- Upoznajte se sa zvučnim signalima za uzbunjivanje koji se koriste u slučaju industrijske nesreće.
- Nabavite opremu i sredstva za osobnu zaštitu i zaštitu vaše obitelji.
- Razgovarajte s članovima svoje obitelji o potencijalnim opasnostima i načinu osobne zaštite (u zavisnosti od vrste nesreće preporučuje se ostanak u objektu ili evakuacija).
- Vodite računa o tome da članovi vašeg domaćinstva znaju telefonske brojeve koje trebaju pozvati u slučaju industrijske nesreće (121, 122 ili 123).

ŠTA RADITI TIJEKOM TRAJANJA INDUSTRIJSKE NESREĆE

- Ne paničite.
- Uključite radio i TV prijemnike kako biste dobili informacije o nesreći i mjerama zaštite i spašavanja koje je potrebno preduzeti.
- Preduzmite mjere zaštite i spašavanja prema uputama koje daju nadležni organi, službe ili sredstva javnog informisanja

ŠTA URADITI POSLIJE INDUSTRIJSKE NESREĆE

- Nemojte se vraćati u kuću/stan sve dok nadležni organi ne potvrde da je povratak bezbjedan.
- Pregledajte (i ako je potrebno, prilagodite) upute za djelovanje u vanrednim situacijama.

OPASNOST OD MINSKO – EKSPLOZIVNIH SREDSTAVA

Ukoliko nađete neeksplozivirano ubojno sredstvo :

- Ne dirajte!
- Ne pomjerajte! Ne drmajte! Ne udarajte! Ne bacajte!
- Ne rastavljajte!
- Ne stavljajte u vatru!

PRIJAVITE!

Osnovna preporuka je da, ako naiđete na predmet koji liči na neeksplozivirano ubojno sredstvo, odmah pozovete općinsku službu civilne zaštite ili brojeve

121 - Kantonalni operativni centar civilne zaštite ili

122 - policija,

te prijavite kako predmet izgleda, gdje ste ga pronašli (blizina eventualno ugroženih osoba i objekta).

Kako biste zaštitili sebe i druge:

- Ne deminirajte vlastita imanja, deminiranje mogu obavljati samo organizacije akreditirane od strane nadležne institucije.
- Izbjegavajte zabranjena i opasna područja za provođenje bilo kojih vrsta aktivnosti (radovi u polju, igra itd).
- Ne prilazite bivšim crtama razgraničenja, jer su to područja sa najvećom stopom rizika.
- Ne prilazite i ne dirajte ništa što vam je sumnjivo, napravljeno od metala ili plastike.
- Ako znate da je neko područje opasno, upozorite ostale.

**VAŽNO JE ZNATI DA JE UKLANJANJE ZNAKOVA ZA UPOZORENJE
NA OPASNOST OD MINA KRIVIČNO DJELO ZA KOJE SE
ODGOVARA PRED ZAKONOM!!!**

EVAKUACIJA I ZBRINJAVANJE UGROŽENIH I STRADALIH:

Evakuacija je postupak pri kojem nadležni stožer civilne zaštite provodi plansko, organizirano i privremeno premještanje stanovništva i materijalnih dobara s ugroženog na neugroženo ili manje ugroženo područje na vrijeme duže od 48 sati, uz organizirano zbrinjavanje evakuiranog stanovništva. U slučaju evakuacije potrebno je pripremiti:

- Ponijeti osobne dokumente za sebe i članove obitelji.
- Isključiti struju, plin i vodu u objektu/stanu koji se napušta.
- Zaključati objekt/ stan.
- Uzeti obavezne lijekove za sebe i članove svoje obitelji.
- Ponijeti hranu i piće za sebe i članove obitelji.
- Obavijestiti osobe odgovorne za provedbu evakuacije o kroničnim bolestima u porodici koja zahtijevaju poseban tretman i zdravstvenu skrb.
- Ne zaboravite na kućne ljubimce ukoliko ih imate.

ZBRINJAVANJE

Mjere zbrinjavanja ostvaruju se tako što se po hitnom postupku za ugroženo i stradalo stanovništvo koje je evakuirano mora osigurati smještaj, ishrana, zdravstvene i ostale potrebe koje se smatraju prijeko potrebnim za život na neugroženom ili manje ugroženom području.

UPUTE GRAĐANIMA SA PODRUČJA POGOĐENIH PRIRODNIM I DRUGIM NESREĆAMA

Voda za piće može biti zagađena u područjima pogođenim prirodnim i drugim nesrećama zbog toga vodu sa slavina, individualnih bunara ili izvora ne treba piti dok se voda ne ispita i dok se ne daju odgovarajuće preporuke. Preporučuje se da se konzumira flaširana voda. Voda se pravilno prokuhava tako što se ostavi da ključa najmanje 1 minutu, kako bi se uništile sve bakterije, a zatim se prohladi i koristi tijekom istog dana.

Prokuhavanje vode će imati efekta ako je voda samo mikrobiološki zagađena. Ako je voda zagađena kemikalijama, prokuhavanje je neće učiniti prikladnom za piće i takva voda se ne smije koristiti.

Ako se voda za piće dezinficira, dezinfekciju vršiti prema uputstvu za doziranje, zavisno od dezinfekcionog sredstva. U slučaju nejasnoća u vezi s doziranjem dezinfekcionog sredstva, obratiti se ustanovi od koje je sredstvo nabavljeno. Higijenski neispravna voda se ne smije upotrebljavati ni za pranje suđa, zuba, lica, ruku, pranje i pripremu namirnica i pravljenje leda. Neophodno je održavanje osobne higijene, naročito često pranje ruku sapunom (prije jela, nakon korištenja toaleta, nakon čišćenja naplavnog otpada i nakon rukovanja predmetima koji su došli u kontakt s naplavnom ili kanalizacijskom vodom). Posebnu pozornost treba obratiti na čistoću ruku kod djece i starijih osoba. Ako dođe do povređivanja, važno je znati da se otvorene rane moraju očistiti i zaštititi flasterom ili zavojem, kako bi se spriječila infekcija, te da se mora spriječiti kontakt rane s nečistom vodom. Nekada je potreban i dodatni tretman (npr. vakciniranje protiv tetanusa), a liječničku pomoć je obavezno potražiti ako se pojave crvenilo, otok ili gnojni iscedak na rani. Liječničku pomoć treba potražiti i u slučaju pojave mučnine, povraćanja, slabosti, proljeva, povišene temperature itd.

VAŽNI TELEFONSKI BROJEVI HITNIH SLUŽBI:

Operativni centri Civilne zaštite	121
Policija	122
Vatrogasci	123
Hitna medicinska pomoć	124